

УДК

Тетяна Громко

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Анотація У статті констатується, що особливість формування громадянської компетентності у вищій школі на гуманітарних факультетах відбувається: не стільки під час академічного навчання чи набуття теоретичних знань, скільки внаслідок переосмислення та розставлення нових акцентів у виховній роботі, при застосуванні нових моделей та методів в роботі зі студентами, тренінгу й практики.

Ключові слова: патріотичне виховання, громадянська компетентність, вища школа, гуманітарний факультети, форми і засоби виховання.

Сучасні завдання національного виховання молоді – це надання широких можливостей для пізнання української історії, традицій, звичаїв, мови, культури, формування національної гідності. Відтак однією з основних компетентностей патріотичного виховання є громадянський компонент. Базовий компонент вищої освіти в Україні, сповідуючи історичний підхід до патріотичного виховання студентів, актуалізує його народознавчі, українознавчі, краєзнавчі, а також лінгвістичні напрями.

Вагомий внесок в обґрунтування актуальних проблем громадянського виховання молоді, формування у неї національної самосвідомості, у висвітлення сутності громадянськості, психолого-педагогічних та народознавчих основ її формування вносять науково-теоретичні і практичні дослідження С.Русової, Г.Ващенко, В.Сухомлинського, В.Андрущенка, Р.Арцишевського, М.Боришевського, М.Задерихіної, І.Зязюна, П.Ігнатенка, О.Киричука, Н.Косаревої, В.Кременя, Л.Крицької, Т.Ладиченко, В.Оржеховської, В.Поплужного, А.Сиротенка, О.Сухомлинської, Г.Філіпчука, К.Чорної та ін. [4, с. 4].

Сьогодні українському суспільству необхідне покоління громадян, яке має громадянські цінності та розвинуте почуття відповідальності за долю країни.

Найбільш точним визначенням якості, яку має формувати навчальний заклад для цього, є громадянська компетентність. І ефективність у цьому напрямі прямопропорційна компетентності педагога.

Громадянські компетентності виокремлено як складові «Нової української школи». При цьому й середня та вища школи не можуть не розвивати їх.

Громадянську компетентність відносять в основному до психологічної категорії та визначають, по-перше, як здатність захищати та піклуватися про права, інтереси та потреби людини і громадянина держави й суспільства. По-друге, це – рівень навичок і здібностей, завдяки яким реалізується суспільна та громадянська активність. І по-третє, громадянська компетентність є комплексом знань, умінь, навичок, якостей та практичного досвіду громадянської діяльності, викликаних орієнтацією людини на реалізацію громадянських цінностей.

Почасти громадянську компетентність асоціюють з поняттям «громадянська зрілість». Її характеризує не вік, а погляди, вчинки гармонійно і всебічно розвинутої людини, яка має гуманістичний світогляд. Зрілою є людина, яка:

- постійно самовдосконалюється;
- має високий рівень національної та планетарної свідомості;
- знає культуру й історію рідного краю;
- соціально відповідальна;
- наділена стійкими переконаннями.

Громадянська зрілість не є якимось підсумком або завершеним процесом. Для її підтримки потрібний постійний тренінг. І саме громадянська зрілість педагога є запорукою формування громадянської компетентності вихованців.

Компоненти громадянської компетентності

Громадянська компетентність є сукупністю трьох компонентів:

- мотиваційного, який виявляється в інтересі до суспільного життя, вірі в певні суспільні ідеали, в державу ;
- когнітивного (полягає у знаннях в галузі права, політики, суспільствознавства, державотворення тощо і досить активно реалізується в сучасній школі, інтегруючись через усі освітні галузі);

- діяльнісного, що реалізується через можливість діяти, щось робити, отримувати навички громадянської діяльності.

Особливість формування громадянської компетентності у вищій школі полягає в тому, що цей процес відбувається: не стільки за академічного навчання чи набуття теоретичних знань, скільки внаслідок переосмислення та розставлення нових акцентів у виховній роботі, застосування нових моделей та методів в роботі зі студентами, тренінгу й практики.

І в тій, і в іншій сферах громадянські компетентності формуються через соціальні та комунікативні навички, якими має володіти викладач та розвивати їх у студентів гуманітарних факультетів, як-то:

- вміти доладно говорити, виражати свої думки;
- слухати людей проводити дискусії, бесіди;
- листуватися, зокрема й в Інтернеті;
- спілкуватися по телефону;
- володіти емоціями під час діалогу;
- переконувати;
- установлювати соціальні зв'язки;
- працювати в команді;
- орієнтуватися у конфліктних ситуаціях [1, С.112].

Однією з основних компетентностей патріотичного виховання є краєзнавчий компонент як один із складових громадянської компетентності. Прикладом використання його в усіх сферах патріотичного виховання студентів може бути реальна участь в українському освітньому проекті «Усна історія» [3].

Краєзнавчі компетентності реалізуються і під час історико-краєзнавчих конкурсів та експедицій студентської молоді. Для формування цих компетентностей студенти практично торкаються живої історії, спілкуються з очевидцями чи документами. І цінність таких досліджень у об'єктивній правді минулого й реальній, чесній пам'яті в майбутньому. Саме вивчення історії рідного краю сприяє вихованню патріотизму, поваги до предків, які жили, працювали, боролися, які гідні поваги, пам'яті [2, с. 23].

Формування громадянських компетентностей у всій різноманітності форм і засобів, при оптимальному забезпеченні сучасною методикою робить її важливим засобом реалізації розбудови гуманітарної вищої освіти в Україні.

Література

1. Громко Т.В. Конспект лекцій з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (для студентів денної форми навчання факультету історії та права) / Т. В. Громко; Кіровоградський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка. – Кропивницький, 2016. – 104 с.
2. Громко Т.В. Краєзнавчий матеріал як засіб формування дослідницьких компетентностей з української мови у студентів-істориків / Т. В. Громко // Міжнародна науково-практична конференція «Мова та культура: сучасні аспекти співвідношення», м. Одеса, 7-8 грудня 2018 року. – Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2018. – С. 22–24.
3. Український освітній проект «Усна історія» Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.ustnayaistoriya>.
4. Формування громадянської компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів / [Укладач Наталія Степанова.] – Черкаси: Видавництво Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради, 2014. – 44 с.

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ГУМАНИТАРНЫХ ФАКУЛЬТЕТОВ

Аннотация. В статье констатируется, что особенность формирования гражданской компетентности в высшей школе на гуманитарных факультетах происходит: не столько во время академической учебы или приобретения теоретических знаний, сколько в результате переосмысления и расстановки новых акцентов в воспитательной работе, при применении новых моделей и методов в работе со студентами, тренинга и практики.

Ключевые слова: патриотическое воспитание, гражданская компетентность, высшая школа, гуманитарный факультеты, формы и средства воспитания.

FORMATION HUMANITIES FACULTIES STUDENTS' CIVIC COMPETENCE

Annotation *The article states that the peculiarity of forming a civic competence in higher education at the humanities faculties takes place: not so much for academic study or the acquisition of theoretical knowledge, as due to the rethinking and placement of new accents in educational work, application of new models and methods in working with students, training and practice.*

Key words: *patriotic education, civic competence, higher education, humanitarian faculties, forms and means of education.*